

SXEDIO.20Z

16. 5. 1893: ΟΙ ΠΡΩΤΕΡΓΑΤΕΣ ΤΗΣ ΙΔΡΥΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ- ΤΟΥ ΠΑΓΚΥΠΡΙΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΣΤΗ ΛΕΥΚΩΣΙΑ

Το ποιος είχε την πρωτοβουλία για την ίδρυση του πρώτου γυμνασίου στην Κύπρο δεν είναι απόλυτα σίγουρο σύμφωνα με μελέτη του δημοσιογράφου Κ. Α. Κωνσταντινίδη (ΚΑΚ) που δημοσίευσε στις **15 Μαΐου 1943**.

Πολλοί, γράφει, αναφέρουν τον Αχιλλέα Λιασίδη πολιτευτή, και δήμαρχο της Λευκωσίας, ενώ άλλοι το αμφισβητούν και επιμένουν ότι αυτή ανήκει στον Αρχιεπίσκοπο Σωφρόνιο.

Εγραψε ο ΚΑΚ (Μεταγλώττιση):

" Ποιος είχε την πρωτόβουλη σκέψη της ίδρυσης του Γυμνασίου δεν είναι ιστορικά εξακριβωμένο. Πολλοί διεκδικούν την τιμή αυτή και μεταξύ των φερόμενων ως ιδρυτών ήταν κυρίως ο Α. Λιασίδης, μολοντί αυτό το έχει αμφισβητήσει με διάφορα έγγραφα ο Κ. Φυλακτού.

Άλλοι αποδίδουν την αρχική σκέψη στον αοίδιμο Αρχιεπίσκοπο Σωφρόνιο, ο οποίος και επικοινωνήσε με την Κυπριακή Αδελφότητα της Αιγύπτου, όταν επέστρεφε από την Αγγλία όπου είχε μεταβεί με τους Θ. Περιστιάνη, Πασχάλη Κωνσταντινίδη και Αχ. Λιασίδη, ως Κυπριακή Πρεσβεία (1889).

Εν πάση περιπτώσει το βέβαιο είναι ότι η ανάγκη της ίδρυσης ενός γυμνασίου ήταν γενικά αισθητή, διότι την επέβαλλε η νέα κατάσταση, η οποία δημιουργήθηκε στην Κύπρο μετά την αγγλική κατοχή και για την αντιμετώπιση της οποίας με περισσότερη επιτυχία, παρά οι τότε δρώντες στην πολιτική σκηνή του τόπου, χρειαζόνταν περισσότερο μορφωμένα πρόσωπα.

Ιδιαίτερα η σύσταση του Νομοθετικού Συμβουλίου προς το οποίο είχε δοθεί σημασία

μεγαλύτερη από ό,τι πράγματικά άξιζε επέβαλλε κατά την αντίληψη της Κοινής γνώμης την ύπαρξη εκπαιδευτηρίου ανώτερου από τις Ελληνικές σχολές, οι οποίες λειτουργούσαν στη Λευκωσία, τη Λεμεσό και τη Λάρνακα, ώστε αυτό να παρασκευάζει κατάλληλα τους μέλλοντικούς μαχητές των πολιτικών αγώνων.

Επί πλέον η έλλειψη συγχρονισμένων δασκάλων ήταν πρόσθετος λόγος να ιδρυθεί γυμνάσιο με τάξη, στην οποία να διδάσκονται και Παιδαγωγικά προς καταρτισμό δασκάλων ικανών να βελτιώσουν την κατάσταση της Δημοτικής Παιδείας.

Πρέπει ακόμη να υποθέσουμε ότι η ύπαρξη ξένων σχολών, των οποίων ο προπαγανδιστικός χαρακτήρας δεν ήταν δυνατό να διαφεύγει κανενός την προσοχή, προξενούσε ανησυχία στον πιστό λαό στις εθνικές και θρησκευτικές παραδόσεις, ώστε να θέλει αυτός την ίδρυση σχολής, η οποία να μεταιώσει τους κινδύνους από τον ξενικό προπαγανδισμό υπό εκπαιδευτική μορφή.

Οτι δε η Κυπριακή δημόσια γνώμη ήθελε και ζητούσε και συζητούσε τη σύσταση γυμνασίου αναφέρεται ρητά στο Εγγράφο το οποίο διαβίβασε η συγκροτηθείσα στις **24 Μαρτίου 1893** συνέλευση των Πολιτών της Λευκωσίας στην Αρχιεπισκοπή υπό την προεδρία του Αρχιεπισκόπου Σωφρονίου προς τον Πρόεδρο της Κυπριακής Αδελφότητας Αιγύπτου Λαμπριανό Γρούτα.

Στο τέλος του εγγράφου αυτού σημειώνεται: "Ευέλπιδες οι εν Αιγύπτω αδελφοί ημών δεν θα αφήσωσι να παρέλθη τοιαύτη σπουδαία ευκαιρία, όπως επιτευχθή η σύστασις του εκπαιδευτηρίου τούτου, του οποίου η αναγκαιότης προ πολλού παρά πάντων ομολογείται και περί ου πολλάκις εγένετο σκέψις, διατελούμεν μετά της προσηκούσης προς υμάς υπολήψεως, ο Κύπρου Σωφρόνιος, Πρόεδρος".

Επίσης όλες οι σχολικές εφορείες από το **1882-1893** αισθάνονταν την ανάγκη και συζητούσαν σοβαρά και συνεχώς την ίδρυση γυμνασίου, η οποία ήταν από τα κύρια θέματα κατά την εκλογή κάθε νέας σχολικής

επιτροπής, στη Λευκωσία.

Ευτυχώς οι Κύπριοι της Αιγύπτου με πολλούς δισταγμούς, οι οποίοι προέρχονταν , διότι για να επιχορηγήσουν το γυμνάσιο με **200** λίρες ήταν υποχρεωμένοι από τα όχι ανθηρά οικονομικά της αδελφότητας, να διακόψουν τη λειτουργία τριών δημοτικών σχολείων στη Νήσο- στη Βατυλή, Πύργο Λεμεσού και Πύργο Τηλλυρίας- τα οποία συντηρούνταν με έξοδα της αδελφότητας (η δαπάνη ήταν **160** λίρες ετησίως)- αποφάσισαν να επιχορηγήσουν το γυμνάσιο με το πιο πάνω ποσό σε τρεις τρίμηνες δόσεις προκαταβαλλόμενες μόλις θα λάμβανε γνώση της επίσημης αναγνώρισης του Γυμνασίου.

Ετσι στην απόφαση των πολλών στην Κύπρο ενίσχυσαν οι λίγοι στην Αίγυπτο (κατά τη φράση του μ. Αρχιεπισκόπου Σωφρονίου) και απέδειξαν ότι σκέπτοντα πολλά για τη γενέτερά τους,την οποία ίσως λίγοι γνώριζαν επαρκώς.

Στις **16** Μαΐου **1893** σε συνέλευση που συγκροτήθηκε στην Αρχιεπισκοπή υπό την προεδρία του Αρχιεπισκόπου Σωφρονίου έγινε και υπεγράφη το Πρακτικό για την ίδρυση του Γυμνασίου.

Η έκτακτη δαπάνη για το Γυμνάσιο είχε υπολογισθεί σε **700** λίρες, ποσό το οποίο με τους τακτικούς πόρους των σχολείων θεωρήθηκε αρκετό για τη σύσταση Γυμνασίου παρόμοιου με όλα τα Γυμνάσια των Αθηνών.

Το ποσό αυτό η συνέλευση των Λευκωσιωτών στην Αρχιεπισκοπή αποφάσισε να εξευρεθεί ως εξής: **1)** Από συνδρομές των Θρόνων και Μοναστηρίων **100** λίρες. **2)** Από συνδρομές πολιτών **100** λίρες. **3)** Από συνδρομές των εκκλησιών Λευκωσίας **100** λίρες και **4)** από συνδρομές των εκκλησιών **100** λίρες.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η ευθύνη για τις πιο πάνω συνδρομές καθώς και η επιχορήγηση της Κυπριακής Αδελφότητας αναλαμβάνονταν για μια πενταετία μετά το τέλος της οποίας θεωρείτο βέβαιο ότι το γυμνάσιο θα είχε πλέον στερεωθεί οριστικά.

Οι συνδρομές ανήλθαν μέχρι τις **16** Ιουλίου σε

409 λίρες και υπήρχε πρόβλεψη, ότι θα έφθαναν στις 500 λίρες, διότι όλος ο κόσμος εγγραφόταν με μεγάλη προθυμία.

Ο Λιασίδης βγήκε για τη συλλογή συνδρομών στην επαρχία και όταν ο Αρχιεπίσκοπος Σωφρόνιος άρχισε στις 20 Σεπτεμβρίου την ποιμαντορική περιοδεία του στην επαρχία Αμμοχώστου, αφού είχε εγκαινιάσει κατά την ημερομηνία αυτή την εκκλησία του Προδρόμου στην Ασσια, στα κηρύγματα του παντού τόνιζε, καθώς μας πληροφορεί ο αιδεσιμ. Παπα Ιωαννίκιος, συνοδός του Αρχιεπισκόπου, την ανάγκη συνδρομών για το Γυμνάσιο.

"Δώστε αγαπητοί μου αδελφοί, έλεγεν, έστω και ένα σελίνι, το Γυμνάσιο δεν είναι μόνο για τη Λευκωσία, αλλά για το καλό όλης της Κύπρου, των πόλεων και των χωριών εξίσου. Μοχθήσαμε για να ιδρύσουμε το Γυμνάσιο και εξασφάλισαμε τα μέσα για τη συντήρηση του, αλλά πρέπει όλο ινα συνδράμετε για να το τελειοποιήσουμε".

Και το Γυμνάσιο έγινε πράγματι Παγκύπριο και τελειοποιήθηκε και είναι σήμερα το σέμνωμα της ελληνικής Κύπρου, φυτώριο πνευματικό και εθνικό συγχρόνως στο οποίο καλλιεργούνται φυτά ρωμαλέα, για να μεταφυτευθούν έπειτα στην κοινωνία και να γίνουν, καθώς γίνονται 50 τώρα ολόκληρα χρόνια, δένδρα με κορμούς συμπαγείς και φυλλώματα θαλερά".